

**Téma: DEDIČSTVO OTCOV ZACHOVAJ NÁM, PANE!
Som gréckokatolík a som na to hrdý!**

Veková skupina: žiaci 2. stupňa ZŠ + žiaci SŠ

Cieľ: - uvedomiť si príslušnosť k byzantsko-slovanskému obradu
- posilniť povedomie gréckokatolíka

Úvod

- modlitba; predstavenie témy

Vyučujúci vyzve žiakov, aby si zatvorili oči a v mysli si predstavili lúku. Čo sa nachádza na lúke? Je na nej niečo pekné? Boli by lúky pekné, ak by na nich rástol iba jeden druh rastlín? /cca 5 min./

Hlavná časť

Tak, ako sa na lúke nachádzajú rôzne kvety, rastliny a dávajú jej pestrosť, živosť, rozmanitosť, zaujímavosť, užitočnosť pre zver i ľudí (liečivé byliny...), tak aj v cirkvi sa prejavuje pestrosť. /Vyučujúci môže žiakom ukázať obrázok lúky s rôznymi kvetmi, trávami, kríkmi, stromami...napr. príloha č. 1/

Keď Pán Ježiš založil Cirkev, apoštoli išli do celého sveta; ohlasovali a oslavovali Boha v rôznych kútoch sveta. Keďže apoštoli mali rôzne povahy, pri ohlasovaní dávali dôraz na rôzne skutočnosti. Taktiež krajiny, v ktorých pôsobili, mali rôznu kultúru, históriu, zemepisnú polohu, či odlišné potreby, a preto sa oslava Boha odzrkadlila rôznymi spôsobmi. Tak vznikli rôzne cirkvi na východe a na západe. V každej z nich sa rozvinulo niekoľko tradícií a obradov - jednoducho povedané niekoľko spôsobov oslavy Boha. Každý z týchto obradov je iný, jedinečný v oslave jedného Boha a sú si pred Bohom rovné. To, čo je spoločné, je náuka, pravdy viery, Sv. písmo, ... Rozdiely sú v liturgickom slávení, sviatkoch, disciplíne, terminológii, svätcoch, umení. Tu možno uviesť ďalšie príklady...

Na našom území je západná cirkev, latinskej tradície, rímskeho obradu = *rímskokatolícka cirkev* a východná cirkev, konštantinopolskej tradície, byzantsko – slovanského obradu = *gréckokatolícka cirkev*.

Vyučujúci môže ďalej ozrejmiť korene našej Gréckokatolíckej cirkvi: Vieru našim predkom na Veľkej Morave v zrozumiteľnej reči priniesli solúnski bratia sv. Cyril a Metod, ktorí na naše územie prišli v roku 863. Naším predkom priniesli nielen evanjelium, ale aj písmo zvané hlaholika. Sv. Písmo a bohoslužobné knihy preložili do staroslovienskej reči. Považujeme ich za zakladateľov našej kultúry a za duchovných otcov nášho národa. Slovenský národ by mal byť Bohu povďačný, že mu poslal za apoštolov tých najučenejších mužov Byzancie. Takýto dar nedostal nijaký iný národ. Viera, ktorú sme dostali, je dedičstvom našich otcov; je pre nás obrovským darom a požehnaním.

/*Aj v štátnom znaku SR je kresťanský symbol - dvojramenný kríž /

V časoch komunizmu naša Gréckokatolícka cirkev veľmi trpela, bola s Ježišom ukrižovaná, pribitá na kríž, zostúpila do katakomb, bola pochovaná, ale spolu s Ježišom aj vzkriesená. Dôkazom toho sú nielen naši blahoslavení mučeníci, ale aj jej život v súčasnosti. Je požehnaním pre dnešnú spoločnosť. Zastrešuje viaceré zariadenia na pomoc blížnym, či už ide o pomoc starým, chorým a zomierajúcim v zariadeniach ako je Dom sv. Kozmu a Damiána v Prešove alebo Dom sv. Anny v Starej Ľubovni pre ťažko postihnuté deti a mládež. Nezabúda ani na rodiny v Centre pre rodinu na Sigorde a taktiež pracuje s mládežou v Centre voľného času v Juskovej Voli. O ľudí bez domova a zmyslu života sa stará Gréckokatolícka charita. V našej cirkvi je veľa významných miest, kde ľudia môžu prichádzať a načerpať silu do každodenného života; napr. pútnické miesta ako Litmanová, Ľutina, či Klokočov, kde mnoho ľudí opäť našlo vieru v Boha a zmysel života. Naše drevené kostolíky v Bodružali, v Ladomírovej a v dedinke Ruská Bystrá sú zapísané do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Čoskoro, 21. mája tohto roku, čaká vašich rodičov jedna udalosť, ktorá sa koná vždy po 10 rokoch a má svoj veľký význam. Ide o sčítanie ľudu. Má povedať obraz o našom Slovensku, o jeho bohatstve, či chudobe, o vzdelaní, zdravotnom stave, o jeho kultúre, ... ale má podať obraz aj o náboženskej situácii, o tom, koľko je na Slovensku veriacich – rímskokatolíkov, gréckokatolíkov, evanjelikov, pravoslávnych a iných a koľko je i neveriacich.

Aj približne 2000 rokov dozadu čakala sv. rodinu takáto udalosť. V Lk evanjeliu 2, 1-7 je napísané, že sv. Jozef s P. Máriou idú do judejského mesta Betlehem, aby sa dali zapísať v meste svojich predkov, v meste svojho pôvodu. Bolo to svetské nariadenie – rozkaz vyšiel od cisára Augusta a sv. Jozef s P. Máriou ho poslušne rešpektovali. Nebolo im ľahké prekonať asi 160 km púť cez púšť a hory, zvlášť, keď P. Mária bola v poŕehnanom stave. Avšak ich vlastné svedomie im nedovolilo konať ináč, než sa hlásiť k tým predkom, od ktorých pochádzali podľa rodu a kmeňa. Obaja, sv. Jozef i P. Mária, pochádzali totiž z rodu kráľa Dávida, ktorý sa narodil v Betleheme.

Vaši rodičia nemusia ísť ďaleko do mesta, v ktorom sa narodili alebo odkiaľ pochádzajú, lebo papiere, kde budú mať uviesť potrebné údaje, im prídu až domov. No niektorí sa napriek tomu hanbia priznať ku Kristovi, hanbia sa priznať, že sú veriaci, alebo že sú gréckokatolíci. Sv. Jozef s P. Máriou prijali výzvu k sčítaniu a vydali sa na cestu do Betlehema, aby nezapreli svojich predkov. Práve touto poslušnosťou k sv. tradícii a vernosťou svojim koreňom – pôvodu splnili Boží plán a darovali svetu Spasiteľa.

Mnohí sa tiež mylne domnievajú, že nie je rozhodujúce to, z akého koreňa pochádzajú, či akého náboženstva bol ich dedo a otec. Myslia si, že ak ich dali, či oni dali svoje dieťa pokrstiť inde ako v gréckokatolíckom chráme, resp. boli na 1. sv. prijímanie alebo mali sobáš inde, že už sú inej obradovej príslušnosti ako ich predkovia. No cirkevné právo hovorí jasne. /U stredoškôlakov môže vyučujúci v prípade záujmu žiakov poukázať na CCEO, ktorý hovorí o nadobudnutí príslušnosti k cirkvi vlastného obradu (Kánon 28 - 34) – vid' príloha č. 5/

Aktivity – vyučujúci sa môže rozhodnúť pre niektorú z aktivít podľa veku a zloženia žiakov.

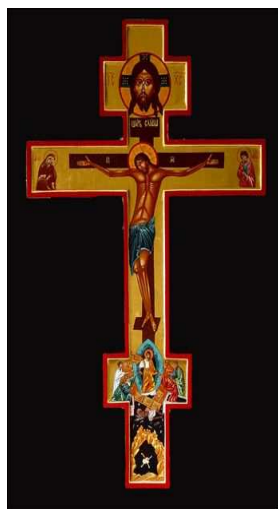
Aktivita A - Osemsmerovka

Vyučujúci rozdá každému žiakovi osemsmerovku. Po vyškrtaní všetkých slov, zostávajúce písmená dávajú znenie osemsmerovky: *Nielen pri sčítaní ľudu som gréckokatolík.*

Aktivita B - Práca s plagátom a obrázkami

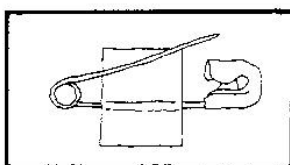
Žiaci priradujú na plagát obrázky typické pre východnú a západnú cirkev (pre východnú napr. ikony, liturgické rúcha, chrámy, terminologické výrazy, modlitba „Raduj sa...“, jazyk..., pre západnú napr. sochy, liturgické rúcha, terminologické výrazy, architektúra, vysluhovanie sviatostí, modlitba „Zdravas...“) a obrázky toho, čo je pre obe cirkvi spoločné (Sv. písmo, rímsky pápež, Desatoro...). Tu poukážeme na to, že tých rozdielov je viac. Vyučujúci si zabezpečí plagáty a obrázky.

Aktivita C – Výroba trojramenného krížika

Vyučujúci môže s deťmi vyrábať malé trojramenné krížiky, ktoré možno pripnúť na kabát alebo tašku a takýmto spôsobom vyjadriť svoju príslušnosť ku Gréckokatolíckej cirkvi, lásku a úctu k nej. Deti si ich môžu vyrobiť pre seba, svojich rodičov alebo pre ľudí vo farnosti.

Potrebujeme: napr. tenký sololit (vyrezať a namaľovať), modurit (vymodelovať), samotuhnúca modelovacia hmota (vymodelovať), špilky alebo drievka (pozlepovať), výkres (vystrihnúť, podlepiť napr. kartónom), spínacie špendlíky (na krížik ho pripnúť zo zadnej stany lepidlom, lepiacou páskou, modelárskou pištoľou, „vymodelovať“ do moduritu...).

Aktivita D – Drevený chrám - koláž

Potrebuje: výkres, farebné papiere, farbičky, farby, nožnice, lepidlo

Postup: Z papierov si deti nastrihajú rôzne tvary: štvorce, obdĺžniky, trojuholníky, kruhy..., aby z nich mohli zostavovať cerkov. Na biely alebo farebný výkres si deti zostavia obrázok, resp. obrázky chrámu, ktorý/é napokon nalepia lepidlom. V prípade menších detí je možné obrázky na výkres predkresliť a vyplňať farebnými tvarmi. Obrázky položíme vedľa seba, utvoríme výstavku a spoločne vyberieme tie najzaujímavejšie.

Záver

- krátke zhrnutie témy + zadanie domácej úlohy + záverečná modlitba

Katolícka cirkev je len jedna, ale k velebe Boha má mnohé obrady, je ako rozkvitnutá stráň. Aj nebohý Sv. Otec Ján Pavol II. viackrát vo svojich príhovoroch použil slová, že Katolícka cirkev má ako živý organizmus dvojaké pľúca – vých. a záp. Obidve sú katolícke a obidve majú dýchať naplno. Taktiež povedal: „*Bratia a sestry východného obradu, po stáročia ste si zachovali svoju liturgiu a nahromadili bohaté duchovné dedičstvo, ktoré charakterizuje vašu cirkev. Toto dedičstvo, ktoré vaši otcovia úzkostlivo a odvážne chránili, sa zveruje vám mladým. Znovuobjavte svoje korene!*“ (Ján Pavol II., Prešov 1995)

- za **DOMÁCU ÚLOHU** žiaci za pomoci rodičov vytvoria rodokmeň svojej rodiny, pričom budú zisťovať, aké sú ich kresťanské korene /vyučujúci predstaví žiakom vzor rodokmeňa, aby mali predstavu, čo sa od nich žiada, pričom ich upozorní, že doma si urobia rodokmeň podľa svojich predstáv; môžu použiť aj rodinné fotografie a pod./

- v rámci tejto témy môže vyučujúci do budúcich hodín zadať úlohu pre starších žiakov ZŠ a žiakov SŠ, ktorí majú vzťah k tvorbe prezentácií. Úlohou je na tému hodiny vytvoriť prezentáciu, ktorú potom vyučujúci e-mailom zašle na Diecézny katechetický úrad do Prešova. Hodnotné prezentácie budú zverejnené na web stránke DKÚ.

Na nasledujúcej hodine môže byť prezentácia žiakmi vytvorených rodokmeňov, prípadne žiaci vyberú najkrajšie urobený rodokmeň.

Prílohy: príloha č. 1 - obrázok lúky

príloha č. 2 - osemsmerovka

príloha č. 3 - rodokmeň vzor

príloha č. 4 - rodokmeň prázdny

príloha č. 5 - Kánony 29 - 34

Tému spracovala: PaedDr. Mária Majirská

Použité zdroje:

CMORIAKOVÁ, T.: *Dodatok pre východný obrad k metodickéj príručke pre 5. ročník ZŠ.*

CMORIAKOVÁ, T.: *Katechetická služba, štvrtoročník pre kňazov a katechetov č.2, 3.*

ILKO, P.: *osemsmerovka*

ZORVAN., E. st.: *Príspevok pri príležitosti sčítania ľudu, 1991*